

සබ්බපාපසස්ස අකරණං

පුජ්‍යපාද මාන්කඩවල සුදස්සන ස්වාමීන් වහන්සේ

සබ්බපාපසස්ස අකරණං

ශ්‍රී බු. ව. 2562 වෙසක් මසට නියමිත රාජ්‍ය
උත්සවය මෙවර 2018 අප්‍රියෙල් 29වැනි දිනට
යෙදුනු පුන් පොහෝ දින
බිංගිරිය දේවගිරි රජමහා විහාරස්ථානයේ දී
පවත්වන ලද අකර ඵදින පෙරවරු 09.00 සිට
10.00 දක්වා

පූජ්‍යපාද මාන්කඩවල සුදස්සන හිමිපාණන්
වහන්සේ

විසින් දේශිත ධර්ම දේශනාව ඵලෙසින්ම
මෙම ධර්ම පුස්තකයට ඇතුළත් කොට ඔබ වෙත
පිළිගන්වනු ලැබේ.

ධර්ම දානය පිණිසයි .

ප්‍රථම මුද්‍රණය

2018 වෙසක් - පිටපත් 5000

පිටපත් කිරීම:

රොෂාන් තිලක සමරරත්න

සංස්කරණය:

එච්. ඒ. අමරතුංග

පිටපත් ලබා ගැනීමට:

හෝමාගම - 011 2752352

මහනුවර - කේ දයානන්ද මහතා - 077 7665198

මාතලේ බෝගහකොටුව විහාරය - 071 4466838

මාතර - කේ.ඒ.මුනිදස මහතා - 071 4438747 - 077 3295174

පිටපතක මුද්‍රිත වැය රුපියල් 17 කි.

ප්‍රකාශනය

කේ.ඒ.මුනිදස.

මුද්‍රණය

නීට් ග්‍රැපික්ස්

සබ්බපාපසස්ස අකරණං

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස

“සබ්බපාපස්ස අකරණං
කුසලස්ස උපසම්පද
සචිත්තපරියොදපනං
එතං බුද්ධාන සාසනං”

අති ගෞරවනීය, සද පූජනීය, වන්දනීය මහා සංඝරත්නයෙන් අවසරයි. ඒ වගේම පින්වත් මැති ඇමතිවරු ප්‍රමුඛ ශ්‍රද්ධා බුද්ධි සම්පන්න කාරුණික පින්වතුනි.

මේ පින්වත් සියලු දෙනාම අද මේ සුදුනම් වෙන්නේ ඉතාමත් වටිනා පින්කමකට සහසම්බන්ධ වෙන්න යි. පින්වතුනි, අපට විතරක් නෙවෙයි සමස්ථ ලෝකවාසී බෞද්ධ ජනතාවට ම ඉතාමත් ම වටිනා දවසක් අද දවස. ඒ තමයි බුදුරජාණන් වහන්සේගේ තෙමගුල සිහිපත් කරන වෙසක් පොහොය අද දවස යි.

එතැනදී විශේෂ කරුණක් මට මතක් කරන්න ඕනේ. බොහෝ පින්වතුන් මගෙන් අහනවා, “ස්වාමීන් වහන්ස, බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ඉපදීමත් අපට මංගල කාරණාවක්. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ බුදුවීමත් අපට සතුටු වෙන්න පුළුවන්. ඒත් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ පිරිනිවන්පෑම ගැන අපි කොහොම ද සතුටු වෙන්නේ, අපට සතුටු වෙන්න බෑනේ” කියලා.

පින්වතුනි, මේ කාරණාව අපි මතක් කරන්නට ඕනේ. මේ අපේ සතුටක් අසතුටක් නෙමේ අද අපි සමරන්නේ, බුදුරජාණන්

වහන්සේගේ තෙ මගුල යි. බුදුරජාණන් වහන්සේට අද වගේ දවසක මේ ලෝකයේ ඉපදීමත් උතුම් මංගල කාරණාවක් වුනා, “අයමන්ති මා ජාති නඤ්ඤති පුනබ්බවා,” “මේ මගේ අන්තිම ඉපදීම යි, මින් මතු ඉපදීමක් නැ” කියල සිංහනාද කරමින් මේ ලෝකයේ ඉපදුනු උත්පත්තියත් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මංගල කාරණාවක්. ඒ වගේම අද වගේ දවසක තමයි සියලුම කෙලෙස් නසලා, ලොවුතුරා බුද්ධ රාජ්‍යයට පත් වුනේ. අනෙකජාති සංසාරං කියන ගාථාවෙන් ප්‍රීති වාක්‍යය ප්‍රකාශ කරලා මේ ලෝක ධාතුව අවබෝධ කරගෙන, සියලු සසර දුක් ඇති කරන හේතුව නැති කළ ක්ලේශ පරිනිර්වාණය කළ අද දවස බුදුරජාණන් වහන්සේට උතුම් මංගල කාරණාවක්. ඒ වගේම සියලුම දුක් පීඩාවන් දුරුවෙන, කායික දුකක් තියෙනවා නම් ඒ දුක ද අවසන් වෙලා උතුම් නිර්වාණයට පැමිණෙන ස්කන්ධ පරිනිර්වාණය සිද්ධ වුනේ අද වගේ දවසක යි. ඒකත් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට උතුම් මංගල කාරණාවක්. අපි සමරන්නේ බුදුරජාණන් වහන්සේ නිසා අපට වෙච්ච යහපත අයහපතක් නෙවෙයි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ජීවිතයට උතුම් ම මංගල කාරණාවන් සිද්ධ වෙච්ච අවස්ථා තුනක් සිද්ධ වෙච්ච අද දවස යි.

ඒකෙන් ලොකු අදහසකුත් අපට ලැබෙනවා: ලෝකයට මරණය කියන එක අවාසනාවන්ත සිද්ධියක්. ලෝකයාට ලෝකය තුළ මරණය දරුණුම බේදවාචකයකු යි. නමුත් අපට අද වගේ දවසක මරණය කියන එක මංගල කාරණාවක් කරගත්ත මහෝත්තමයන් වහන්සේ නමකගේ පණිවිඩයක් කියනවා. ඉතින් අද දවසේ දී අප හැමදෙනාම සම්බන්ධ වෙන්නේ ඒ ලොවුතුරා බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ඉපදීම, සම්බුද්ධත්වයට පත්වීම, ස්කන්ධ පරිනිර්වාණයෙන් පිරිනිවන්පෑම කියන තෙමගුල සමරන මේ මොහොතට යි. ඒ මොහොතේදී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ ලෝකයේ වඩාත්ම අගේ කළ අනුශාසනා කළ ධර්මයක් තිබුනා. ඒ ආමිස පූජාවන්ට වඩා ප්‍රතිපත්තිමය පූජාව ශ්‍රේෂ්ඨ බව යි. තථාගතයන් වහන්සේ පිරිනිවන්පාන අවස්ථාවේදී නොයෙක් විදියේ දෙව්වරු, බ්‍රහ්මයෝ, මනුස්සයෝ නොයෙක් විදියේ ස්තුති

ගීත කියමින්, නොයෙක් විදියේ පූජා සත්කාර කරනකොට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආනන්ද භාමුදුරුවන් අමතලා දේශනා කරනවා “ආනන්ද, මේ ලෝකයා තථාගතයන් වහන්සේට මේ සා විශාල පූජාවන් කරනවා, සත්කාර කරනවා, ගරු කරනවා. ඒ කරන පූජා සත්කාර ඔක්කෝම ඒ අය, ඒ අයට ම කරගන්නා දේවල්. යම්කිසි කෙනෙක් ධර්මානුධර්ම ප්‍රතිපත්තියේ හැසිරෙනවා නම්, අන්න ඒ අය යි මට උතුම් ම පූජාව කරන්නේ කියලා.

ඉතින් අද දවසේ දී ලොවතුරා බුදුරජාණන් වහන්සේට ප්‍රතිපත්තිමය වශයෙන් පූජාවක් කරන්නට යි අපි මේ සුදනම් වෙන්නේ. ඒ කියන්නේ ඉතාමත් ම වටිනා ධර්මයෙන් බිඳක් ශ්‍රවණය කරන්නට යි. ධර්මය ශ්‍රවණය කිරීම භාවනාමය ආනිසංශයක්, ප්‍රතිපත්තිමය පූජාවක්. එතකොට, ඒ ප්‍රතිපත්තිමය පූජාවෙන් තථාගතයන් වහන්සේ පූජා කරන්නට නම් අපට ඉතාමත් හොඳ තියුණු අවබෝධයක්, අවධානයක් තියෙන්නට ඕනේ. පින්වතුන්ට මුලින්ම මතක් කරනවා, මේ දේශනාව ඉතාමත් ම හොඳින්, උවමනාවෙන් ශ්‍රවණය කරන්න කියලා. ඉතාම වටිනා දහම් කරුණු ටිකක් ඔය ඇත්තන්ට ශ්‍රවණය කරන්න පුළුවනි.

පින්වතුනි, බුදුරජාණන් වහන්සේගේ මුළු සද්ධර්මය ම, කැටි කළ කෙටි කළ ගාථාවක් තමයි මම මාතෘකාව වශයෙන් තැබුවේ. මම මාතෘකාව වශයෙන් තබපු ගාථාව මේ පින්වතුන් හැමදෙනාම අහලා ඇති, හොඳට දන්නවා ඇති, කටට හුරු පුරුදු ඇති .

සබ්බපාපස්ස අකරණං
කුසලස්ස උපසම්පද
සචිත්තපරියොදපනං
ඒතං බුද්ධාන සාසනං.

මේ ගාථාව තථාගතයන් වහන්සේ, බුදුරජාණන් වහන්සේ විතරක් නෙමෙයි “එතං බුද්ධාන සාසනං”, සියලු බුදුරජාණන් වහන්සේලාගේ අනුශාසනාවකු යි. සියලු ම බුදුරජාණන් වහන්සේලා ලෝකයට අනුශාසනා කරන්නේ මේ විදියට තමයි. ඒ

බුද්ධ අනුශාසනාව මොකක් ද කියලා පැහැදිලි කරන්ට ඉස්සර වෙලා මේ පින්වතුන්ට කෙටි කරුණු ටිකකුත් මම මතක් කරනවා.

පින්වතුනි, අතීත සංසාරයේ එන ගමනේදී ලොව්තුරා බුදුරජාණන් වහන්සේලා ඕනෑ තරම් ලෝකයේ පහළ වෙන්න ඇති. සසර දුක් ගිනි නිවන සද්ධර්මයත් භාග්‍යවතුන් වහන්සේලා දේශනා කළා. ඒ එකම බුද්ධ සාසනයක්වත් ආදරයෙන් ඇසුරු නොකළ නිසා අප සෑමදෙනාම අද දවසේදීත් ඉපදෙමින් මැරෙමින්, මැරෙමින් ඉපදෙමින් යන මේ සසරට හිමිකාරයින් වෙලා. එක බුද්ධ සාසනයක්වත් අවංකව හදවතින් ඇසුරු කරලා ඒ ධර්මය අවබෝධ කරගන්න පුළුවන් වුනොත් පින්වතුනි, අපට මේ සසර මේ වාගේ දුක් විඳින්න වෙන්නේ නෑ. පින්වතුනි, මේ සසර එන ගමනේදී සද්ධර්මය අවබෝධ නො වුණු නිසා, බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා මේ ලෝක සත්වයා මහා විශාල දුකක් වින්ද;

“අතමතග්ගො අයං භික්ඛවෙ, සංසාරො පුබ්බා කොට්ඨි න පඤ්ඤායති. අවිජ්ජා නිවරණානං, තණ්හා සංයෝජනං, සංඛාවිකං, සංසරිකං, මමඤ්චෙව තුම්භාකං ච” මහණෙනි, මේ සසර අති දීර්ඝයි. අති දීර්ඝ සංසාරයේ මුල් කෙළවරක් පෙනෙන්නේ නෑ. මුල් කෙළවරක් පණවන්නට පුළුවන්කමකුත් නෑ. අවිද්‍යාව නැමැති නිවරණයෙන් වැහිලා, තණ්හාව නැමැති සංයෝජනයෙන් බැඳිලා, නුඹලා ත් මම ත් බොහෝ කාලයක් සසරේ ඒ මේ අත දිව්වා, සැරිසැරුවා කියලා පෙන්වනවා.

පින්වතුනි, නිකම්ම දිව්වා, සැරිසැරුවා නෙවෙයි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කරනවා, මේ දීර්ඝ සංසාරයේ එන ගමනේ දී තමන්ට ඇඟ ලේ කිරිකරලා පෙවූ ආදරණීය මව් මළ දුකට අඬපු කඳුළු එකතු කළා නම් සසර මහා සාගරයේ ජලයට වැටී යි. තමන් දහඩිය මහන්සියෙන් සොයා සපයලා පෝෂණය කළ පියා මළ දුකට අඬපු කඳුළු එකතු කළා නම් සසර මහා සාගරයේ ජලයට වැටී යි. ඒ වගේම තමන්ගේ දුව, පුතා, සහෝදරයා, සහෝදරිය, ශ්‍රැති හිතෙහීන් මැරුණු දුකට අඬපු

කඳුළු එකතු කළා නම්, වෙන වෙනම සතර මහා සාගරයේ ජලයට වැඩි යි කියලා පෙන්නවා.

ඒ විතරක් නෙවෙයි. මේ දීර්ඝ සංසාරයේ එන ගමනේදී තිරිසන් ආත්මවල උපදින කොට මස් පිණිස තමන්ව මරන කොට ගෙල සිඳින වෙලාවේදී ගලාගෙන ගිය රුධිරය එකතු කළොත් සතර මහා සාගරයේ ජලයට වැඩි යි කියලා පෙන්නවා. පින්වතුනි, හවයෙන් වැහිලා නිසා අද අපට පෙනෙන්නේ නැහැ.

මෙහෙම දේශනා කරලා සුගත වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙහෙම ත් දේශනා කරනවා. මේ ලෝකයා මගේ වචනය විශ්වාස කරන්නේ නෑ. මව් වෙනුවෙන් පියා වෙනුවෙන් අඩපු කඳුළු සතර මහා සාගරයේ ජලයට වැඩි යි කියලා කිව්වොත්, මේ ලෝකයා මගේ වචනය විශ්වාස කරන්නේ නෑ කියනවා. මොකද අපට හිතෙන්නේ වැවක්, පොකුණක් ගත්තහමත් මහා විශාල වතුරක් තියෙනවා. ඉතින් මෙහෙම වෙන්න පුළුවන් ද කියලා යි.

නමුත් පින්වතුනි, බුදුරජාණන් වහන්සේ කියන්නේ කෙනෙක්ව යහපත් මාර්ගයට ගන්නවත් බොරු කියන උත්තමයන් වහන්සේ නමක් නෙමෙයි. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ බුද්ධත්වය අපි අදහන්නට ඕනේ. අප සසරේ එව්වර දුක් විඳලා තියෙන නිසාමයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එහෙම පෙන්න්නේ. නමුත් හවයෙන් වැහිලා නිසා අපට ඒක පෙනෙන්නේ නැහැ.

පින්වතුනි, හව වැස්මක් නැති ඇහැට පෙනෙන මේ ජීවිතයේ තියෙන අරමුණු ගැනවත් අපේ හිතට වදින්නේ නැති වෙන කොට, හව වැස්මක් ඇති අතීත, අනාගත දෙක අපට නො පෙනීම කවර කතා ද! අපේ හිතට ඒ අරමුණු ගැනවත් නුවණක් නො එන කොට. අපත් එක්ක එකට ජීවත් වෙලා, එකට කටයුතු කරලා මියයන අය ඕනෑ තරම් අපි දකිනවා. ඉන්න කොට නොයෙක් දේවල් එකතු කරන්න වෙර වීරිය දරලා, කා කොටාගෙන, බැනගෙන, රණ්ඩුවෙලා ඒ වස්තුව එකතු කළා. නමුත් හිස් අතින් යන අය දකිනවා. ඒත් ඒකෙන් අපි පාඩමක් ඉගෙන ගන්න බවක් පෙනෙන්නේ නෑ.

ඒ වාගේම දැඩි ගිලන් වෙලා, රෝගී වෙලා මළ මුත්‍ර ගොඩේ වැටුණු ජීවිත අපට පෙනෙනවා. සසර ස්වභාවය කියල දෙන අරමුණු අපේ ඇස් ඉදිරිපිටට හම්බවෙනවා. ඒත් අපේ ජීවිතයේ ස්වභාවය තමයි ඒවාට ඇහුන්කම් නො දෙනකම. හව වැස්මක් නැති මේ ජීවිතයේ දේවදූතයින් හමුවෙද්දීත් හඳුනා නො ගන්නකොට හව ආවරණයක් ඇති අතීත, අනාගත දෙක නො පෙනීම පුද්ගලයක් නෙවෙයි.

නමුත් පින්වතුනි, මේ හැම දේකින්ම අපට එක කාරණාවක් පෙන්වනවා. මේ ලෝකය තුළ සුභදයක, සුවදයක වටපිටාවක් තිබුනා නම් ලොව්තුරා බුදුරජාණන් වහන්සේලා පාරමී පුරලා මේ ලෝකයේ අද වගේ දවසක පහළ වෙන්නේ නෑ. ලොව්තුරා බුදුරජාණන් වහන්සේලා ලෝකයේ පහළ වෙලා ඒ දුකින් මිදෙන මාවත පෙන්වන්නේ මේ ලෝකය තුළ හැම ආකාරයෙන්ම දුක් සහගත වටපිටාවක් ම, දුක් සහගත භූමියක් ම පවතින නිසායි. ඉතින් මේ අපි අද දවසේ දී මේ යන්නේ ඒ ලොව්තුරා බුදුරජාණන් වහන්සේ අප කෙරෙහි අනුකම්පාවෙන් දේශනා කළ, අවවාද කළ, අනුශාසනා කළ ධර්මයක අර්ථයක් භොයාගෙනයි. මම මේ පෙන්නන දහම් කරුණුවල අර්ථය තේරුම් ගන්නට මෙතන ඉඳල හැමදෙනාම ඉතාමත් හොඳින් ශ්‍රවණය කරන්නට ඕනේ.

පින්වතුනි, මේ මුළු බුද්ධ ශාසනයම කෙටි කරලා, කැටි කරලා කෙනෙකුට කියන්න පුළුවන් ද කියලා ඇහුවොත් බය නැතුව මෙන්න මේ ගාථාව කියන්න. තමන්ගේ ශාස්තෘන් වහන්සේගේ මුළු දර්ශනයම කියන්න පුළුවන් ද කියල ඇහුවොත් බය නැතුව මේ ගාථාව කියන්න. යම් දවසක බුදුරජාණන් වහන්සේ සම්මා සම්බුද්ධත්වයට පත් වුනා ද, යම් දවසක අනුපාදිශේෂ පරිනිර්වාණ ධාතුවෙන් පිරිනිවන් පා වදළ ද ඒ අතර තුර ලෝකයාගේ හිත පිණිස, සුව පිණිස, ලෝකයාට වැඩ පිණිස යමක් දේශනා කළා නම් ඒ සියලුම අර්ථය මේ කෙටි ගාථාව තුළ අන්තර්ගත වෙලා තියෙයි. අසුභාරදහසක් ධර්මස්කන්ධයම මේ ගාථාව තුළ තියෙයි. කෙටියෙන්ම ගත්තොත් මම මාතෘකා කළේ මුළු බුද්ධ ශාසනයම නියෝජනය කරන ගාථාවක් තමයි.

මේ ගාථාවේ සැබෑ අර්ථය බොහෝම යටකට, ගැඹුරකට දිවෙනවා. අපි ඒ ටික විස්තර වශයෙන් විස්තර කරලා බලමු.

පින්වතුනි, බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළේ, සියලුම බුදුරජාණන් වහන්සේලා ලෝකයට අනුශාසනා කරන්නේ ක්‍රම තුනකට යි. **“සබ්බපාපස්ස අකරණං, කුසලස්ස උපසම්පද, සචිත්තපරියොදපනං”** බුදුරජාණන් වහන්සේලා ලෝකයට අවවාද කරනවා ආකාර තුනකට. ක්‍රම තුනකට. **සබ්බපාපස්ස අකරණං** - සියලු පව් කරන්න එපා. **කුසලස්ස උපසම්පද** - කුසල් කරන්න. **සචිත්තපරියොදපනං** - සිය සිත, තමාගේ සිත පිරිසිදු කරගන්න. ඔන්න ඔය තුන් ක්‍රමයටයි සියලුම බුදුරජාණන් වහන්සේලා අවවාද කරන්නේ, අනුශාසනා කරන්නේ.

පින්වතුනි, බුදුරජාණන් වහන්සේලා මේ විදියට, මේ ආකාරයට අනුශාසනා කරන්නේ, මේ ලෝකයේ පවතින යථාභූත ස්වභාවය ගැන දන්නා වූ දක්නා වූ සර්වඥතා ඥානය. මේ ලෝකයේ පවතින ඇත්ත ඇති හැටිය දන්නා වූ දක්නා වූ නුවණට තමයි **සබ්බඤ්ඤාන ඥානය** කියලා කියන්නේ. සියල්ල කෙරෙහි, ඇත්ත ඇති හැටියේ දන්නවා, දකිනවා. ඒ සියල්ල ඇත්ත ඇතිහැටියේ දන්නා වූ දක්නා වූ නුවණක් තියෙන නිසයි මේ විදියට දේශනා කරන්නේ.

මේ සියල්ල ඇත්ත ඇතිහැටියේ දන්නවා, දකිනවා කියන්නේ පින්වතුනි, බුදුරජාණන් වහන්සේ දැක්කා, අපි පුද්ගලභාවයක් පවත්වන ‘මේ මම’, ‘මේ මගේ අම්මා, තාත්ත, දුව, පුතා’ කියලා අපි සත්ත්ව පුද්ගලභාවයක් පවත්වන ජීවිත තුළත් එයින් පරිබාහිර සිත් නැති, විඥානය නැති, චේතනා නැති අචේතනික වස්තු තුළත් පවතින යථාර්ථය හේතු-ඵල දහමක් බව පටිච්චසමුප්පාද ධර්මයක් බව බුදුරජාණන් වහන්සේ අවබෝධකර ගත්තා. අන්න ඒ හේතු-ඵල දහම ගැන, හේතු-ඵල ධර්මතාවය ගැන පටිච්චසමුප්පාද, පටිච්චසමුප්පන්න ධර්මය ගැන නුවණක් තියෙන නිසයි බුදුරජාණන් වහන්සේලා මේ විදියට අවවාද, අනුශාසනා කරන්නේ. අපි ඒක පොඩ්ඩක් විස්තර කරලා බලමු.

පින්වතුනි, හේතු-ඵල දහම විස්තර කරන කොට මම බොහොම කෙටි, බොහොම සරල, පහසු නිදසුන් ටිකක් ගන්නමි:

කොහොඹ වගේ දෙයක් ගන්න. කොහොඹ කියලා කියන්නේ මිහිරි වූ මිහිරි ස්වභාවයක් යුක්ත මිහිරි රසයක් තියෙන දෙයක් නෙවෙයි. කටුක වූ කටුක ස්වභාවයෙන් යුක්ත අමිහිරි රසයක් තියෙන්නේ. ඒ කොහොඹ ඇටයට අපි හේතුව කිව්වොත්, නැත්නම් බීජය කිව්වොත් ඒ කොහොඹ ඇටය නිසා කොහොඹ ගහක් හැදෙනවා නම්, කොහොඹ ගෙඩි ගෙඩි හැදෙනවා නම්, ඒකට කියනවා **“ඵලයක්”** කියලා. කොහොඹ ඇටයට කියනවා **“හේතුව”** කියලා. කොහොඹ ගහට, කොහොඹ ගෙඩි වලට කියනවා ඵලයක් කියලා.

ඊට පස්සේ මි අඹ වගේ දෙයක් ගන්න. මි අඹ කියන්නේ මිහිරි වූ මිහිරි ස්වභාවයෙන් යුක්ත රසයක් තියෙන්නේ. ඒකෙ කර්කශ අමිහිරි රසයක් නෑ. ඒ මි අඹ ඇටයට කියනවා හේතුව කියලා. මි අඹ ඇටය නිසා මි අඹ ගහක්, මි අඹ ගෙඩි හැදෙනවා නම් ඒකට කියනවා ඵලයක් කියලා. කොහොඹ ඇටයත්, මි අඹ ඇටයත් හේතු යි. කොහොඹ ගහත්, මි අඹ ගහත්, ඒ ගස්වල හැදෙන ගෙඩිත් ඵලය යි. හේතු-ඵල දහම යි.

මේ හේතු-ඵල දහම නැමැති ඒකත්වය තුළ කවදවත් වෙනස් නො වෙන ධාතු නානත්වයක් තියෙනවා. බීජ නානත්වයක් තියෙනවා. අමිහිරි වූ, අමිහිරි ස්වභාවයෙන් යුක්ත ඵල උපදවන කොහොඹ ඇටයක් හිටෙව්වොත් මි අඹ ගෙඩි හැදෙන්නේ නෑ. මිහිරි වූ මිහිරි ස්වභාවයෙන් යුක්ත ඵල උපදවන මි අඹ ඇටයක් හිටෙව්වොත් කොහොඹ ගහක්, කොහොඹ ගෙඩි හැදෙන්නේ නෑ. හේතු-ඵල දහම චූනාට බීජ නානත්වය කවදවත් වෙනස් වෙන්නේ නෑ. අමිහිරි හේතුවට හටගන්න ඵලය අමිහිරි ම යි. මිහිරි හේතුවට හටගන්න ඵලය මිහිරිම ම යි.

පින්වතුනි, ඒ වගේ බුදුරජාණන් වහන්සේ දැක්කා බාහිර ඒ අවේනනික වස්තුවකින් මම නිදර්ශනයක් පෙන්නුවා වගේ සත්ත්ව පුද්ගලභාවයක් පවත්වන අපගේ ජීවිත තුළත් පස් පව් කියලා යමක් තියෙනවා නම්, දස අකුසලය කියලා යමක් තියෙනවා

නම්, කාය දුශ්චරිත, වාග් දුශ්චරිත, මනෝ දුශ්චරිත කියලා යමක් තියෙනවා නම්, පටි කියලා යමක් තියේ නම් බුදුරජාණන් වහන්සේ දැක්කා මේක හේතුවක් බව. අකුසල් කියලා කියන්නේ අමිහිරි වූ අමිහිරි ස්වභාවයෙන් යුක්ත ඵල උපදවන හේතු බව දැක්කා. ඒක බීජයක්. ඒක හේතුවක්. කුමකට හේතු ද කුමකට බීජ ද? අමිහිරි වූ අමිහිරි ස්වභාවයෙන් යුක්ත ඵල උපදවන හේතුවක්. ඵල උපදවන බීජයක්.

පින්වතුනි, අපි පුද්ගලභාවයකින්, අපි සත්ත්වභාවයකින් කතා කළාට සතර අපාය කියලා කියන්නේ අකුසල ධර්ම නමැති හේතුවක ඵලය යි. ප්‍රේත ලෝකය, නිරය ලෝකය, තිරිසන් ලෝකය, අසුර ලෝකය කියලා අපි සතර අපායක් ගැන කතා කළාට පින්වතුනි, ඒත් අකුසල ධර්ම නමැති හේතුවක ඵලය යි.

“සබ්බපාපස්ස අකාරණං” කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරන්නේ ලෝකයා දුක් විදිනවාට අකමැති, දුකට කැමති නැති, දුකෙන් බේරගන්න ඕනෑ මහා කරුණාව නිසා යි. අමිහිරි ඵල උපදවන හේතු හදගන්න ඵලා කියන අදහසිනුයි. සබ්බපාපස්ස අකාරණං කියලා දේශනා කරන්නේ. අනුශාසනා කළේ. බොහෝ කාලයක් දුක් පිණිස, අවැඩ පිණිස, අහිත පිණිස පවතින ඵලයන් උපදවන හේතු හදගන්න ඵලා කියලා දුකෙන් අපව මුදවා ගන්නා මහා කරුණාවෙනුයි බුදුරජාණන් වහන්සේ සබ්බපාපස්ස අකාරණං කියලා දේශනා කරන්නේ.

ඒ වගේම මිහිරි හේතුවක් නිසා හටගන්න ඵලය අමිහිරි වෙන්නේ නෑ මිහිරි යි. ඒ වගේ බුදුරජාණන් වහන්සේ දැක්කා කාය සුචරිත, වාග් සුචරිත, මනෝ සුචරිත කියලා ත්‍රිවිධ සුචරිතයක් තියෙයි නම් ඒ වගේම දස කුසල කර්ම පථය තියෙයි නම්, දස පුණ්‍යකිරියවත්ථු තියෙයි නම්, මේ කුසලය යි කියලා යමක් තියෙයි නම් පින්වතුනි, මේවා හේතු යි, මේවා බීජ යි. කුමකට හේතු ද? කුමකට බීජද? මිහිරි වූ මිහිරි ස්වභාවයෙන් යුක්ත ඵල උපදවන හේතු යි කියලා දැක්කා.

පින්වතුනි, අපි පුද්ගලභාවයක් ඇතිකරගෙන හිටියාට මනුස්සයින්, දෙවියන්, බ්‍රහ්මයින් කියලා කියන්නේ ඵලයක් - කුසල ධර්ම

නමැති හේතුවක ඵලයක්. ලෝකයාගේ සැපයට ඊෂ්ඨා නො කරන මුදිතා ගුණය තියෙන නිසා බුදුරජාණන් වහන්සේ ලෝකයට අනුශාසනා කරනවා, ලෝකයාගේ යහපත කැමැති නිසා බුදුරජාණන් වහන්සේ ලෝකයට අනුශාසනා කරනවා කුසලස්ස උපසම්පද කියලා. ඒකෙන් කියන්නේ මිහිරි වූ මිහිරි ස්වභාවයෙන් යුක්ත ඵල උපදවන හේතු හදගන්න කියන එකයි. අමිහිරි වූ අමිහිරි ස්වභාවයෙන් යුක්ත ඵල උපදවන හේතු හදගන්න ඵලා කියලා සබ්බපාපස්ස අකරණං කියලා ත්, මිහිරි වූ මිහිරි ස්වභාවයෙන් යුක්ත ඵල උපදවන හේතු හදගන්න කියලා කුසලස්ස උපසම්පද කියලා ත් දේශනා කළා.

පින්වතුනි, මේ හේතු-ඵල දහමේ තවත් න්‍යායක් තියෙයි : ඒ තමයි හේතුව ටිකක් වුනාට කිසි වෙලාවක ඵලය ටිකක් වෙන්නේ නෑ. හොඳට බලන්න, අමිහිරි වූ අමිහිරි ස්වභාවයෙන් යුක්ත ඵල උපදවන කොහොඹ ඇටයක් ගත්තොත් - එක කොහොඹ ඇටයයි. මේ කොහොඹ ඇටය පොළොවේ පස් තියෙන, තෙතමනය තියෙන තැනක යට කරන්න. යට කළොත් පැලවෙනවා. ඒ කොහොඹ ඇටය ඵලදරන දවසෙදි ගහක් හැදිලා, ගහක කොහොඹ ගෙඩි කීයක් හැදෙයි ද? කොහොඹ ගහ අවුරුදු දහයක් පහළොවක් තිබුනොත් හැදෙන කොහොඹ ඇට ගණන ගණන් කෙරිය හැකි ද? කොහොඹ ඇට සීයක්, දහක්, ලක්ෂයක් තියෙයි ද?

බලන්න, හේතුව එකයි. ඒක ඵලදරන කොට විපාක දෙනකොට මෙන්න මෙව්වරයි කියලා කියන්න බැරි ගණනට යනවා. ඒ වගේ අකුසලයක් වුනත් කරන්න ඕන නම්, හැබැයි, ඒක තේරුම දැනගන්න. අස්වැන්න දැනගන්න. ඒ වගේ අකුසලය වුනත් අකුසල හේතුව එකක් වෙන්න පුළුවන්. බීජය එකක් වෙන්න පුළුවන්. ඒක ඵලදරන දවසට ආත්ම සීයයි, දහයි, ලක්ෂයයි, කෝටියයි කියලා ගණනය කරන්න බැරි තරම් දුක් විපාක වූ ආත්ම භාවයන් උපදිනවා.

පින්වතුන් අහලා ඇති පොඩිකාලේ ලෝවැඩ සඟරාව කියවල ඇති මම හිතන්නේ. ඒ ලෝවැඩ සඟරාවේ කවියක් තියෙනවා:

එක ස්ත්‍රියක් එළු දෙනකගේ හිස සිඳලා ඒ එළුවාගේ ඇඟේ ලෝම ගණනට බෙලි කැපුම් කන්න වුනා කියලා. ඉස්සර අපි ඕක පිළිගත්තේ නැහැ. නමුත් මේ හේතු-ඵල දහම දිහා බලන කොට, මේ ඔබට වෙනවා, මට වෙනවා, අපට වෙනවා නෙවෙයි මේ හේතු-ඵල දහමේ ස්වභාවය යි. හේතුව ටිකක් වුනාට ඵලය ටිකක් වෙන්තේ නැති හින්දා, අපි ගොවිතැන් කරන්නෙන් ඒ හින්දා නේ පින්වතුනි. කුණුරේ වී ඇටයක් හිටෙව්වා ම එකම වී ඇටයක් විතරක් ආපහු හැදෙනවා නම් අපි ගොවිතැන් කරන්නේ නැහැ. අස්වැන්න පැත්ත වැඩිවෙන නිසා ඵලය පැත්ත වැඩිවෙන නිසා ඵලය වැඩියෙන් ලැබෙන බව දන්න නිසා යි අපි ගොවිතැන් කරන්නේ. එක වී ඇටයක් හිටෙව්වහම, ඊට පස්සේ හැදෙන ගොයම් කරලේ ඇට කොයි තරම් තියෙනවා ද!

ඒ වගේ බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළේ අකුසලය කියන හේතුව, අකුසලය කියන බීජය ටිකක් වෙන්න පුළුවන්. එකක් වෙන්න පුළුවන්. හැබැයි ඒක ඵලදරන දවසට බොහෝ වෙනවා කියලා නුවණින් දකපු නිසා ත්, එක අකුසල හේතුවක් හැදුනත් මේ ලෝකයාට බොහෝ කල් දුක් විඳින්න වෙයි කියලා කරුණාවෙන්මයි සබ්බපාපස්ස අකාරණං කියලා පෙන්නුවේ.

ඒ වගේම එක අඹ ඇටයයි - බීජය. ඒ ගහෙන්, ඒ බීජය පැලවෙලා අඹ ගහක් හැදුනොත්, අවුරුදු දහයක් පහළොවක් විස්සක් අඹ ගහක් තිබුනොත්, මිහිරි, මිහිරි ඵල, ගෙඩි සියක්, දහක්, ලක්ෂයක් හැදෙයි. ඊට වැඩි වෙයි. ගණන් කරන්නත් බැරි වෙයි. හේතුව ටිකක් වුනාට ඵලය ටිකක් වෙන්තේ නැහැ. ඵලය මහත් ඵල වෙනවා.

ඒ වගේම යි පින්වතුනි, කුසලයත් එහෙම ම යි. අපි දන් දෙනවා වෙන්න පුළුවන්. සිල් රකිනවා වෙන්න පුළුවන්. භාවනා කරනවා වෙන්න පුළුවන්. කුමන හෝ කුසල ක්‍රියාවක් සිද්ධ කරනවා. ඒක එක හේතුවක්. හැබැයි ඒක විපාක දෙන දවසට ඒ ජීවිතයට යහපත රැගෙන එන්නේ, ඒ ජීවිතයට වාසනාව රැගෙන එන්නේ ආත්ම සියයි, දහයි, ලක්ෂයයි, කෝටියයි කියලා කියන්න බැ.

පින්වතුන් අහලා ඇති සාංඝික දහ දෙනකොට එහෙම පෙන්වනවා “අසංඛෙය්‍යං අප්පමෙය්‍යං වදාමි” කියලා වචනයක්. ඒ විපාක පක්ෂය සංඛ්‍යාවක් ප්‍රමාණයක් කරන්න බෑ කියලා. ඒ තමයි හේතු-ඵල දහමේ හැටි. හේතුව ටිකක් වුනාට ඵලය ටිකක් වෙන්නේ නෑ. ඉතින් යහපත පැත්තෙ ත්, කුසල පැත්තෙ ත් තථාගතයන් වහන්සේ දැක්කා යම්කිසි කෙනෙක් යම්කිසි කුසල හේතුවක් කළො ත් ඒ හේතුව ටිකක් වුන ත් හේතුව පොඩ්ඩක් වුන ත් ඵලදරන කොට ඒක බොහෝ වෙනවා කියල දකපු නිසා කුසලස්ස උපසම්පදා කියලා දේශනා කළා.

ඒ වාගේමයි මේ හේතු-ඵල දහමේ ස්වභාවය පුද්ගල ක්‍රියාකාරයකින් නවත්වන්න බෑ. අනාත්ම වූ ධර්මයක් තියෙන්නේ, දර්ශනයක් තියෙන්නේ. හේතු-ඵල දහම තුළ ලක්ෂණයක්. පොළොවේ පස් තියෙන, හොඳට තෙතමනය තියෙන තැනක කැඩුනේ, කුණු වුනේ, නරක වුනේ නැති කොහොඹ ඇටයක් යට කරන්න. යටකරල වැඳගෙන ප්‍රාර්ථනා කරන්න, පැළවෙන්න එපා, පැළවෙන්න එපා කියලා. හොඳට තෙතමනය තියෙනවා, පොළොවේ පස් තියෙනවා, කොහොඹ ඇටෙන් නරක් වෙලා නැහැ, කුණු වෙලා නැහැ. කැඩිලා නැහැ. හොඳයි බීජ. පොළොවේ යට කරනවා. යටකරලා අපි වැඳගෙන ප්‍රාර්ථනා කරනවා ‘මේක පැළවෙන්න එපා, පැළවෙන්න එපා’ කියලා. ඒත් අපේ ප්‍රාර්ථනය නො සලකා පැළවෙනවා. ඒ තමයි හේතු-ඵල දහමේ හැටි. හේතු සකස් වුනොත් ඵල දරන එක නතර වෙන්නේ නැහැ. නතර කරන්න බැහැ.

එසේ ම බුදුරජාණන් වහන්සේ දැක්කා, යම්කිසි කෙනෙක් අමිහිරි වූ අමිහිරි ස්වභාවයෙන් යුක්ත ඵල උපදවන අකුසල හේතු හදගෙන, ‘අනේ මේ අකුසල කර්මය මට ඵල දෙන්න එපා, මට විපාක දෙන්න එපා’ කියලා ප්‍රාර්ථනා කළත් හිතුවත් ඒක එහෙම නො වී තියෙන්නේ නෑ. හේතුව සකස් වෙලා නම් විපාක දෙනවා ම යි කියලා දැක්කා. පුද්ගල ක්‍රියාකාරකමකින් ඒක නවත්තන්න බෑ කියන එකත් දකපු නිසාම සබ්බපාපස්ස අකාරණං කියලා පෙන්වුවා.

‘පැළවෙයි, පැළවුනාම ගොඩාක් යහපත් දෙයක් උපදීයි’ කියන නුවණවත් නැති, දන්නෙවත් නැති පුංචි නො දරුවෙක් පස් තියෙන, තෙතමනය තියෙන තැනක මිහිරි ඵල උපදවන අඹ ඇටයක් යටකරනවා. එයා දන්නේ නෑ, අඹ හැදෙයි, ගෙඩි හැදෙයි, ගොඩාක් මිහිරි වෙයි, පැළවෙයි කියලා වත් දන්නේ නෑ. නො දන්නා දරුවෙක් පොළවේ පැළකෙරුවත් නො දන්නවා කියලා එකක් නැහැ, පැළවෙනවා.

ඒ වගේ යම්කිසි කෙනෙක් කුසලයක් කරන්නේ, මේකෙන් යහපතක් වෙයි. මටත් බොහෝ යහපතක්, අනුන්ටත් යහපතක් වෙනවා කියලා සමහරවිට නො දන්නවාත් වෙන්න පුළුවන්. නමුත් ඒ ක්‍රියාව කුසලයක් නම් ඒකේ මිහිරි ඵලයක් ලැබෙනවා ම යි කියලා දැක්කා. දන්නවා. ඒ හින්දම පෙන්නුවා බුදුරජාණන් වහන්සේ, කුසලස්ස උපසම්පද කියලා.

මේ ගාථාවේ පළමුවෙනි අනුශාසනා දෙකෙන් සබ්බපාපස්ස අකරණං, කුසලස්ස උපසම්පද කියලා, මේ පෙන්නුවේ හේතු-ඵල දහම ගැන, යථාර්තය ගැන තථාගතයන් වහන්සේට නුවණක් තියෙන නිසා යි. අමිහිරි හේතු හැදූනොත් උපදින ඵලය අමිහිරි යි. සතර අපාය නැමැති කියල ඵලයක් උපදිනවා කියලා දැක්කා. මිහිරි හේතු නැමැති කුසල් හදගත්තොත් මනුස්ස ලෝක, දිව්‍ය ලෝක, බ්‍රහ්ම ලෝක නැමැති මිහිරි ඵලයක් උපදිනවා කියලා දැක්කා. ලෝකය තුළ දුක සහ සැප, හොඳ සහ නරක කියන දෙකේ හේතු-ඵල දහමයි මේ තුළින් නිර්වචනය වෙන්නේ.

එතකොට සබ්බපාපස්ස අකරණං කියන එකෙන් සෘජුවම තථාගතයන් වහන්සේ වැරැද්දට, දුකට තියෙන අපේ හේතුව අතහැරවලා, දුකෙන් මුදවන උපදේශය දුන්නා. ඊට පස්සේ කුසලස්ස උපසම්පද කියන වචනය යි. කුසලස්ස උපසම්පද කියන වචනයෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ ලෝකය තුළ යම්කිසි සැපයක් තියෙනවා නම්, යහපතක් තියෙනවා නම් ඒ සියල්ලම ලබාගන්නා ක්‍රමය අපට කියලා දුන්නා. අයහපත අතහැරලා, ලෝකය තුළ යහපත ලඟා කරගන්නා ක්‍රමය මේ දෙකෙන් කියලා දුන්නා.

දැන් මේ දෙකෙන්, මේ වචන දෙකෙන් ලෝකය තුළ දුක් එන පැත්ත වහලා, සැප ලැබෙන පැත්ත අවැඩ අනර්ථය අනභරවලා, වැඩ අර්ථය වෙන පැත්ත ලෝකයට හඳල දුන්නා. මෙලොව යහපත පිණිස මාවත පහදලා දීලා තියෙනවා මේ ගාථාවේ මේ අර්ථ දෙකෙන්, වචන දෙකෙන්.

තුන් වෙනුවට, **සචිත්තපරියොදපනං** - සිය සිත පිරිසිදු කරගන්න කියල පෙන්වනවා. සිත පිරිසිදු කරගන්න කියලා තුන්වෙනි අර්ථයක් පෙන්නුවේ පින්වතුනි, මේ සියලුම ලෝකය තුළ සැප නැති වීමෙන් එන දුකක් තියෙයි නම්, අන්න ඒ දුකෙන් මිදිලා, සියලුම ලෝකෝත්තර භූමියකට පත්වෙලා, **නිවන් මග පෙන්වන ප්‍රතිපදාව** තියෙන්නේ මෙන්න මෙතනින් නිසා යි.

පින්වතුනි, අකුසල ධර්ම කිරීම නතර කරලා, සතර අපායට යන පාර වහලා, කුසල ධර්ම කළොත් ඒකෙන් අපට මනුස්සයෙක් වුනොත් කුසල ධර්ම කළ නිසා බොහෝ වටිනා භව-භෝග සම්පත් ලැබෙනවා. ඒක දුකක් නො වෙයි. අප ප්‍රියමනාප දූ දරුවන් අපට ලැබෙයි. ඒක ත් දුකක් නො වෙයි. යාන-වාහන, ඉඩ-කඩම්, මිල-මුදල් ලැබෙයි. ඒක ත් දුකක් නො වෙයි. බොහොම නිරෝගී සම්පන්න දේහයක්, ශරීරයක්, වර්ණ සම්පන්න, ප්‍රිය ස්වභාවයෙන් යුක්ත ආත්මභාවයක් ලැබෙයි. ඒක ත් දුකක් නෙවෙයි. කුසලයකට ඔය ඔක්කෝම ටික ලබාගන්න පුළුවන්.

නමුත් පින්වතුනි, එක දෙයක් තේරුම් ගන්නට ඕනේ. කුසල ධර්මයන්ගේ දෝෂයක් නෙමෙයි. සංඛත ධාතුවේ වැරද්දක් තියනවා. සංඛත ධාතුවේ දෝෂයක් තියෙනවා. **යං කිඤ්චි සමුදය ධම්මං, සබ්බං තං නිරොධ ධම්මං** ඇතිවීම ස්වභාවයකොට ඇති සෑම ධර්මයක්ම නැසීම ස්වභාවයකොට පවතින ස්වභාවයක් තමයි මේ සංඛත ධාතුවේ තියෙන්නේ. **නීතිමානි භික්ඛවෙ, සංඛතානං සංඛත ලක්ඛණානං, උප්පාදෙ පඤ්ඤයති, වයො පඤ්ඤයති, ධීනස්ස අඤ්ඤතත්ථං පඤ්ඤයති** සංඛත ධාතුවේ සංඛත ලක්ෂණ තුනක් තියෙනවා. ඉපදීම පෙනෙනවා. නැසීම පෙනෙනවා. සිටියහුගේ වෙනස්කම පෙනෙනවා.

හොඳයි. අපි කියමු. කුසලස්ස උපසම්පද, කුසල් ධර්මයන් උපදවන්න කියන න්‍යායයේ පිහිටලා අපි කුසල ධර්ම කළොත් කුසල ධර්ම නිසා අපට ජීවිතයට බොහෝ සතුටක් ලැබෙන, සැපක් ලැබෙන භව-භෝග සම්පත් ලැබෙයි. ඒ කුසල ධර්මයේ ස්වභාවය යි. කුසල ධර්මයන්ගේ දෝෂයක් නිසා නෙවෙයි.

මෙන්න මේ ටිකත් මම පොඩ්ඩක් මතක් කරන්න ඕනේ. සමහර දේශකයන් වහන්සේලා වගේ ම ගිහි පින්වතුන් වහන්සේලා ත් කුසල් කරන්න ත් එපා සසර දික්වෙනවා කියලා අර්ථ දක්වනවාලු. නමුත් පින්වතුනි, එහෙම නම්, සසර දික්වෙනවා නම්, කලම අපට කුසල් කරන්නත් එපා කියලා අනුශාසනා කරන්නේ බුදුරජාණන් වහන්සේ යි. බුදුරජාණන් වහන්සේ අකුසල ධර්ම කරන්න එපා කුසල ධර්ම කරන්න කියලා පැනෙව්වේ කුසලයකින් සසර දික්වෙන්නේ නැහැ. නුවණක් තියෙන කෙනාට පින්වතුනි, කුසලය විතරක් නෙමෙයි අකුසලයවත් සසර දික්කරන්නේ නැහැ. නුවණක් තියෙන කෙනාට කුසලය විතරක් නෙවෙයි අකුසලයවත් සසර දික්කරන්නේ නැහැ. ඔබේ මනසේ රාග සිතුවිල්ලක් ඇතිවුනොත් නුවණක් තියෙනවා නම් ඔබේ රාග සිතුවිල්ල විදර්ශනා කරලා කුසලයක් උපදවා ගන්නවා. ඔබේ සිතේ අමනාපයක් ඇතිවුනොත් නුවණක් තියෙනවා නම් අමනාපය නුවණින් මෙනෙහි කරලා කුසලයක් බවට පත්කර ගන්නවා. පින්වතුනි, නුවණ නැති කෙනාට නුවණ නැතිකමට කුසලයයි, අකුසලයයි දෙකම සසර දික්කරනවා. පින්වතුනි, සසර දික්වෙන්නේ කුසලයට නෙවෙයි නුවණ නැතිකමටයි. ඒ හින්දා කිසිවෙලාවක කුසලය කියන එක නිවනට උපකාරක ධර්මයක් වුනොත් මිසක නිවනට බාධාවක් වෙන එකක් නෙවෙයි.

මා හික්ඛවෙ පුඤ්ඤනං භායිත, සුඛස්සේතං හික්ඛවෙ අධිවචනං, යදිදං පුඤ්ඤනංති - මහණෙනි, පිනට බයවෙන්නට එපා. පින කියන්නේ සැපයට තව නමක් කියලා තථාගතයන් වහන්සේ ශ්‍රී මුඛයෙන්ම දේශනා කරලා තියෙනවා. ඒ නිසා හොඳට මතක තබා ගන්නට ඕනේ. කුසලය කියන එක ජීවිතයට කවදාවත් මෙලොව වත් පරලොව වත් දෙකෙන් එකක වත් අනර්ථය පිණිස පවතින්නේ නැහැ ම යි. අර්ථය පිණිස ම යි පවතින්නේ.

එතකොට මෙන්න මේ කුසලය කියන ධර්මතාවය නිසා භව-භෝග සම්පත් අපට ලැබෙනවා. සංඛ්‍යා ධාතුචේ දෝෂයක් නිසා, අපි කියමු ප්‍රියමනාප දරුවෙක් ලැබුනා. දරුවා අකාලයේ මිය ගියොත්, නැති වුනොත් ඔබට දුකයි. කුසලය නිසා දරුවෙක් ලැබෙනවා. දරුවා නැතිවීමෙන් ඇතිවෙන, ඒ කියන්නේ සැප නැතිවීමෙන් එන දුකෙන් බේරෙන්න ඔබට තියෙන ක්‍රමය මොකක් ද?

(මම කියන දේ තේරුම් ගන්න.) අකුසලය, කර්ම නැති කරලා දුකට කෙලින්ම පත්නොවී ඉන්න ක්‍රමයක් තියෙයි. ඊට පස්සේ කුසල ධර්ම කරලා ලෝකේ සැප ලබාගන්න පුළුවන් ක්‍රමයක් තියෙයි. සැප නැතිවෙච්ච දවසට දුක එතකොට ඒ දුකෙන් බේරෙන්න ක්‍රමයක් තියෙනවා ද? අන්න ඒ දුකෙන් බේරෙන්න තියෙන එකම ක්‍රමය තමයි **සචිත්තපරියොදපනං** - හිත හදුගත්ත, හිත පිරිසිදු කරගත්ත උත්තමයෙකුට විතරයි සැපය නැතිවෙන දවසට එන දුකෙන් මිඳෙන්න පුළුවන්කම, දුකෙන් බේරෙන්න පුළුවන්කම තියෙන්නේ.

ඔබට පෙර දනාදී කුසල කර්ම කළ නිසා වටිනා භව-භෝග සම්පත් ලැබුනා. ඒ සම්පත් හදිසියේ විනාශ වුනොත්, නැති වුනොත් දුක එනවා. ඒ දුකෙන් මිඳෙන්න තියෙන මාවතක් තියෙනවා. ඒ තමයි හිත පිරිසිදු කරගන්නවා කියන එක. යම්කිසි කෙනෙක් සියලු පව් නො කොට කුසල ධර්ම කරමින්, එපමණකින් නතර නො වී සිතත් පිරිසිදු කරගන්න ටික ටික හරි උත්සාහවත් වෙනවා නම්, එයා නියම විදියට බුදුරජාණන් වහන්සේගේ අවවාදයට, අනුශාසනාවට අනුව ජීවත් වෙන කෙනෙක්. එයාගේ ජීවිතයට දුක එන්න එකදු තැනකවත් ඉඩ නැහැ.

යම්කිසි කෙනෙක් අකුසල ධර්ම කළොත් අකුසලයට පත්වෙලා දුකට පත්වෙනවා. හොඳයි, අකුසල ධර්ම නො කළොත් ඒ දුකෙන් මිඳෙනවා. කුසල ධර්ම කරන්න කිවුවාම කුසල ධර්ම කරනවා. කුසල ධර්ම කරන්න කියලා එපමණකින් නතර

වුනොත්, සිත පිරිසිදු කරගන්නවා කියන ටික නො කළොත්, ඒ කුසල විපාකය නැතිවෙන කොට දුක එන්න වෙයි.

ඉතින් යම්කිසි කෙනෙක් **සවිත්තපරියොදපනං** - සිය සිත පිරිසිදු කරගන්න කියන අවවාදයට අනුව හික්මුනොත් එයාට කුසල විපාකයකට සැපකුත් ලැබෙයි, ඒ සැප විපාකය නැති වෙච්ච දවසට දුක් - දෙමිනස් මාත්‍රයක්වත් එන්නේ නැති මනසකුත් හදගෙන තියෙයි. කුසල ධර්ම කිරීම නිසා ලෝකය තුළ සැප සම්පතුත් ලැබෙයි. හැබැයි එයා සිත පිරිසිදු කරගෙන, සිත හදගෙන නැති නම් ඒ කුසල ධර්මයෙන් පිරිහෙච්ච, කුසල විපාකය පිරිහෙන දවසට, කුසල විපාකය නැතිවෙන දවසට දුක්-දෙමිනස් එනවා. එයා සිත පිරිසිදු කරගත තිබුනොත් ඒ කුසල විපාකය නැතිවෙන දවසට, කුසල විපාකය පිරිහෙන දවසට දුක් - දෙමිනස් මාත්‍රයක්වත් එන්නේ නෑ. ඒ විතරක් නෙවෙයි, මේ සියලුම හව ගමන නිමා කරලා, සියළුම සංසාර දුකින් එතෙර වීමේ හැකියාවත් අන්න ඒ පිරිසිදු සිතට තියෙයි.

එතකොට සිත පිරිසිදු කරගන්න නම් අපිරිසිදුවෙලා තියෙන්නේ කොහොම ද මොකෙන් ද කියලා බලන්න ඕන.

පින්වතුනි, ඔබගෙ ත් අපගෙ ත් හැමදෙනාගේ ම සිත් දෙආකාරයකට අපිරිසිදු වෙලා තියෙනවා. අපිරිසිදු බව දෙආකාරයකින් තියෙනවා කියලා ධර්මයේ පෙන්වනවා. ඒ තමයි, **නිවරණ** කියන ධර්මතාවයකින් සහ **ක්ලේශ අනුශය** කියලා ධර්මතා දෙකකින්. නිවරණ ධර්මයන්ගෙන් සහ අනුශය ධර්මයන්ගෙන් අපි හැම කෙනෙකුගේ ම සිත අපිරිසිදු වෙලා තියෙන්නේ.

මේ හිත අපිරිසිදු වුනහම අපි පුංචි ළමයි වගෙයි. අපට කාරණා, අකාරණා තේරෙන්නේ නෑ. අපි ප්‍රාර්ථනා නො කටයුතු තැන නො කොටයුතු දේත් ප්‍රාර්ථනා කරනවා. (මට සියල්ල ම කියන්න වෙලාව මදි. නමුත් මම කෙටියෙන් වුනත් කරුණක් කිවුවොත්) මේ පින්වතුන් වතුරක් තියෙන ලිඳක් ගාවට ගිහිල්ලා ලොකු කළුගලක් අරගෙන ඒ ලිඳට දමන්න. (ඕනෑ නම් ගෙදර ගිහිල්ල කරලා බලන්න.) ලොකු කළුගලක් අරගෙන ලිඳක් ගාවට

ගිහිල්ලා මෙන්න මෙහෙම ප්‍රාර්ථනාවක් කරලා කළුගල පිඳට දන්න: "මේ ගල යට යන්න එපා. උඩ පා වේවා!" කියලා ප්‍රාර්ථනා කරලා දමන්න. මොකක් වෙයි ද? ඒත් යට යනවා. ඒ ගල යට ගියේ අපි එක්ක තරහට නෙවෙයි. යට යන ගල, යට යන එක ධර්මතාවයක් නිසා යි.

හොඳයි, අපි මේ කළු ගල, 'උඩ පා වේවා යට යන්න එපා' කියලායි ප්‍රාර්ථනා කරලා දුම්මේ. කළුගල යට ගියා. දැන් අපේ මනස දිහා හොඳට බලන්න. කැමති දේ බලාපොරොත්තුවන දේ නොලැබීමේ දුක ඉබේම ඇවිල්ලා නැද්ද කියලා බලන්න. කළුගල උඩ පා වෙනවා දකින්න අපි කැමතියි. යටයනවා නො දකින්න අපි කැමතියි. දම්මා. නමුත් ගල යට ගියා. බලාපොරොත්තු වෙච්ච දේ නො ලැබීමේ දුක ඉබේම ඇවිල්ලා ඇති. දුක ආවේ ගල යට ගිය හින්දා නෙවෙයි, අපේ වැරදි ප්‍රාර්ථනාව නිසා යි.

පින්වතුනි, හිත පිරිසිදු වෙච්ච නැති මනසක්, අනිත්‍ය වෙන රූපය අනිත්‍ය නො වේවා, ලෙඩවෙන රූපය ලෙඩ නො වේවා, මැරෙන රූපය නොමැරේවා කියල ප්‍රාර්ථනා කරනවා. ඔය පින්වතුන් කවුරුවත් ලෙඩවෙන්න කැමැති නෑ. මහලු වෙන්න කවුරුවත් කැමැති නැහැ. මැරෙන්න කවුරුවත් කැමැති නැහැ. ඔය පින්වතුන් අකමැති වුනාට ඔය රූපය ලෙඩ වෙනවා. ඔය රූපය දිරනවා. ඔය රූපය නැසෙනවා. ඔය පින්වතුන්ට දුක එනවා.

ඔය ඇත්තන් දන්නේ නැතිව ඇති මේ දුක එන්නේ රූපය දිරපු හින්දාවත්, ලෙඩ වෙච්ච හින්දාවත්, නැසිච්ච හින්දාවත් නෙවෙයි. එසේ නොවේවා කියල අපේ මනසේ තියෙන ගතිය හින්දා යි, ප්‍රාර්ථනාව නිසායි කියලා ඔය ඇත්තන්ට තේරෙන්නේ නැතුව ඇති.

- මේ පින්වතුන් එහෙම හිතන්නේ, එහෙම ප්‍රාර්ථනා කරන්නේ මේ කයේ ස්වභාවය, ඇත්ත ඇතිහැටියේ නො දන්නා, නො දකින නිසායි.

- මේ පින්වතුන් ඇති ඇතිහැටියේ එහෙම නො දන්නේ, නො දකින්නේ මේ පින්වතුන්ගේ සිත ප්‍රභාශ්වර නැති නිසයි. පිරිසිදු නැති නිසයි.
- පිරිසිදු නැතිවෙලා තියෙන්නේ කෙලෙසුන්ගෙන්, ආවරණයන්ගෙන් අඳුරු වෙලා නිසයි. වැහිලා නිසයි.
- අන්න ඒ වැස්ම දුරුකරගන්න එකට තමයි සිත පිරිසිදු කරගන්න කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළේ.

සිත පිරිසිදු කරගන්නොත්, ලෙඩවෙන දවසට, මේ කයේ ස්වභාවය ලෙඩවෙන එක නේද, දිරනකොට මේ රූපයේ ස්වභාවය දිරන බව නේද, නැසෙන්න යනකොට, මේ කයේ ස්වභාවය නැසෙන දේ නේද, කියලා. රූපයේ ස්වභාවය ඔබ දන්නවා.

ලෙඩවෙන කය ලෙඩ නො වේවා, දිරන රූපය නො දිරාවා, මැරෙන රූපය නො මැරේවා කියලා ඔබ සිතින් ප්‍රාර්ථනා කරන්නේ නෑ. දිරන දේ දිරුවා. නැසුන දේ නැසුනා. කියලා නුවණක්ම ඉතුරු වෙනවා ඔබට. සංවේග මාත්‍රයක්වත් එන්නේ නෑ.

ඉතින් ඒ අනුශය ධර්ම දුරු කරලා සිත පිරිසිදු කරගන්න බුදුරජාණන් වහන්සේ ක්‍රම දෙකක් පෙන්නුවා. ඒ තමයි සමථ, විදර්ශනා කියලා.

- මේ සමථ කියන භාවනා ක්‍රමයෙන් පෙන්නන්නේ නිවරණ ධර්මයන් දුරුකරලා හිත පිරිසිදු කරගන්න හැටි යි.
- විදර්ශනා කියලා කියන්නේ ක්ලේශ අනුශය කියන ධර්මකාවය දුරුකරලා හිත පිරිසිදු කරගන්න එකට යි.

සමථය: බුදුරජාණන් වහන්සේ නිවරණ ධර්ම දුරු කරලා සිත පිරිසිදු කරගන්න සමථ කමටහන් හතළිහක් කියලා ක්‍රම හතළිහක් දේශනා කරලා තියෙනවා. සිත පිරිසිදු කරගන්න කමටහන් අපට නිතරම අහන්න ලැබෙනවා : බුදුගුණ, අශුභය, මරණය, මෛත්‍රිය,

ආනාපානසති භාවනාව ආදී වශයෙන්, මේ ඕනෑම කමටහනකින් අපට සිත පිරිසිදු කරගන්න පුළුවනි.

විදර්ශණාව: විදර්ශනාව කියලා කියන්නේ මේ ලෝකයේ සෑමදම පැවතුණු, සෑමදම පවතින, අපේම ජීවිතවල පවතින, ඒත් අපිට නො පෙනෙන සැබෑ ඇත්ත යි. අපේ ජීවිතවල හැමදම පැවතුණු, හැමදම පවතින ඒත් අපිම නො දන්න ඇත්තක් තියෙනවා. අන්න ඒ ඇත්ත ඇතිහැටියේ මතුකරලා තමන්ටම පෙන්නන ක්‍රමයට කියනවා විදර්ශනා, විපස්සනා කියලා. ලෝකයා දකින දේට වඩා විවිධාකාරයෙන් විශිෂ්ඨ ආකාරයෙන් විශේෂණයකින් දකිනකමට විපස්සනා කියලා කියනවා.

මේ ඔබත් මමත් “මම, මම” කියලා ඇසුරු කරන මේ කයේ යතාභූත ස්වභාවය : යතා-භූත කියලා කියන්නේ වූ දේ වූ ආකාරයෙන්, නැත්නම් ඇත්ත ඇති සැටියෙන් පවතින ස්වභාවයක් තියෙයි. මේ කය පඨවි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ කියලා සතර මහා ධාතුවෙන් යුක්ත, කන බොන ආහාරයකින් හැදුනු රූප මිටියකු යි. ඒ කයේ ඇත්ත නො දන්නාකම නිසා ඔබත් මමත් ඉන්නේ, මේ කය ‘මම’ කියලා, ‘මගේ’ කියලා, ‘මගේ ආත්මයයි’ කියලා හිතාගෙන යි. ඒ ඉන්න හින්දු සතර මහා ධාතු රූපය කැඩෙන බිඳෙන දවසට අපිත් දුක් විඳිනවා. මේ විදර්ශනාවෙන් රූපය **නෙතං මම, නෙසො හමස්මි න මෙසො අත්තාති** - මේ රූපය මම නෙවෙයි, මගේ නෙවෙයි, මගේ ආත්මය නෙවෙයි කියලා නුවණින් පෙන්වනවා නම් බලනවා නම් අන්න ඒකට විදර්ශනා කියනවා.

පින්වතුනි, ලොව්තුරා බුදුරජාණන් වහන්සේලා අද වගේ දවසක ලෝකයේ පහල වෙළා, පහළ වුනේ මෙන්න මේ තුන් අනුශාසනාව ඔය පින්වතුන්ලාට කරන්න යි.

- ❖ දුකට යන මාවත වලක්වලා,
- ❖ සැපට යන මාවත පෙන්නලා,
- ❖ සැප නැතිවෙන දවසට ද දුක් නොවෙන මනසක් හදලා දෙන පාර කියලා දෙන්න යි

මේ ගාථාවෙන් ඔය ඇත්තන්ට පෙන්නුවේ.

ඉතින් අද මේ උතුම් වෙසක් පොහෝ දිනයේ දී බුදුරජාණන් වහන්සේගේ අවවාදයට අනුවම හික්මලා අපේ ජීවිතයට දුක එන්න කියෙන සියලු දෙයට අපි වහගන්නවා, බුදුරජාණන් වහන්සේට කීකරුවම කටයුතු කරනවා කියලා හැමදෙනාම හික්මෙන්නට ඕනේ. (මේ ගාථාව තුළින් ගාථාවෙන් පෙන්නන නිවන් මග ගැන පෙන්නන්නට බොහෝ කරුණු තිබුනත් ඊට ඉඩ අවකාශ නෙමෙයි.)

අද දවසේ දී මේ සත්පුරුෂ ක්‍රියාව සඳහා මේ පින්වතුන් ගෙවල් දෙරවල්වල නොයෙක් කටයුතු කාරණා තිබුනත් ඒ හැම දෙයක්ම පැත්තකින් තබලා, “මමෙව බුද්ධෝ, මමෙව ධම්මෝ, මමෙව සංඝෝ” බුදුභාමුදුරුවෝ මගේ ම යි, ධර්මය මගේ ම යි, සංඝරත්නය මගේ ම යි කියන වචනය කටින් නො කිව්වත් ක්‍රියාවෙන් කරමින් තුරුණුවන් පිහිටි තැන්, තුරුණුවන් සැගවෙන තැන් කරගෙන මෙම ස්ථානයට ඇවිල්ලා, බොහෝ කුසල ධර්මයන් සිද්ධ කරගෙන උදේ ඉඳලා දැනුත් මේ ධර්මානුශාසනාවකට සවන් දීලා බොහෝම වටිනා කුසල ධර්ම රාශියක් සිද්ධ කරගත්තා. අපි මේ සිද්ධ කරගත්තු කුසලයන් අනුමෝදන් කළ යුතු තැන් වලට අනුමෝදන් කරමු.

තෙරුවන් සරණ යි.

(පසු පිට කවරය)

“භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ ලෝකයේ වඩාත්ම අගය කළ, අනුශාසනා කළ ධර්මයක් තිබුණා. ඒ ආමිස පූජාවන්ට වඩා ප්‍රතිපත්තිමය පූජාව ශ්‍රේෂ්ඨ බව යි. තථාගතයන් වහන්සේ පිරිනිවන්පාන අවස්ථාවේදී නොයෙක් විදියේ දෙව්වරු, බ්‍රහ්මයෝ, මනුස්සයෝ නොයෙක් විදියේ ස්තූති ගීත කියමින්, නොයෙක් විදියේ පූජා සත්කාර කරනකොට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආනන්ද හාමුදුරුවන් අමතලා දේශනා කරනවා “ආනන්ද, මේ ලෝකයා තථාගතයන් වහන්සේට මේ සා විශාල පූජාවන් කරනවා, සත්කාර කරනවා, ගරු කරනවා. ඒ කරන පූජා සත්කාර ඔක්කෝම ඒ අය, ඒ අයට ම කරගන්නා දේවල්. යම්කිසි කෙනෙක් ධර්මානුධර්ම ප්‍රතිපත්තියේ හැසිරෙනවා නම්, අන්න ඒ අය යි මට උතුම් ම පූජාව කරන්නේ කියලා.”

“පින්වතුනි, ලොව්තුරා බුදුරජාණන් වහන්සේලා අද වගේ දවසක ලෝකයේ පහළ වෙලා, පහළ වුනේ මෙන්න මේ තුන් අනුශාසනාව ඔය පින්වතුන්ලාට කරන්න යි.

- ❖ දූකට යන මාවත වලක්වලා,
- ❖ සැපට යන මාවත පෙන්නලා,
- ❖ සැප නැතිවෙන දවසට ද දුක් නොවෙන මනසක් හදලා දෙන පාර කියලා දෙන්නයි

මේ ගාථාවෙන් ඔය ඇත්තන්ට පෙන්නුවේ.

ඉතින් අද මේ උතුම් වෙසක් පොහෝ දිනයේ දී බුදුරජාණන් වහන්සේගේ අවවාදයට අනුවම හික්මිලා අපේ ජීවිතයට දුක එන්න තියෙන සියලු දෙයටු අපි වහගන්නවා, බුදුරජාණන් වහන්සේට කීකරුවම කටයුතු කරනවා කියලා හැමදෙනාම හික්මෙන්නට ඕනේ.”